

DELAVEC

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljave na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelburgova ulica št. 6. II. nadst.

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati z enostopnimi poletit vrsticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 30 vin., pri trikratni po 27 vin., pri šestkratni po 24 vin., pri celoletnih objavah po 22 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane petit vrstica 50 vin. — Reklam. so pošnime prošite. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Naš strokovni kongres.

Binško praznike se je vršil v Ljubljani v hotelu Tivoli prvi kongres strokovnih organizacij na Slovenskem. Naše organizacije so se bujno razvile ter so šteje že konec marca nad 19.000 članov. To število je danes znatno večje. Dnevni ted je bil zanimiv. Razen poročila smo razpravljali o organizaciji in taktiki (poročal sodr. Petejan), o tarifni politiki (sodr. Čobal), o delavskem pravu (sodr. dr. Korun) in o načrtu delavskega zavarovanja (sodr. Kocmur).

V našem listu je premalo prostora da bi objavili celotno poročilo. Pač pa priobčujemo danes resolucije in predloge, ki so bile sprejete, prihodnjič pa priobčimo poročilo o delavskem zavarovanju in potem še o delavskem pravu. Celotno poročilo izide v »Napreju« ter ga potem izdamo v posebnih odtiskih, da si ga sodruzi in organizacije nabavijo.

Zlasti važna sta predmeta o delavskem varstvu in načrt delavskega zavarovanja. Zavarovanje delavcev bi se po načrtu v marsičem poslabšalo, zato se bodo morale organizacije prav pošteno zavzeti, da se napravi te zakone tako, da bodo res koristili proletarijatu. V ta namen izdamo še posebna navodila.

Kongres je bil izborno obiskan; navzočih je bilo 87 delegatov in 85 gostov. Med gosti so bili sodruzi iz Zagreba, Belgrade in Prage.

Značilno je posebno za naše organizacije, da so strogo solidarne. V nobeni stranki in v nobeni organizaciji ni take solidarnosti in take agilne delavnosti kakor v naši organizaciji. In to je razveseljivo znamenje za delavski pokret na Slovenskem.

Resolucije in predloge, ki jih danes priobčujemo, pričajo o našem delu o naših načrtih. Kar nam ni bilo mogoče priobčiti še danes, to priobčimo v prihodnji številki »Delavca«.

Predlogi in resolucije, ki so bili sprejeti na kongresu, se glase:

Protestna resolucija proti pariški konferenci in preganjanju organizacij v Bosni.

Strokovni kongres organiziranega delavstva na slovenskem ozemlju, zborujoč dne 8. in 9. junija 1919 v Ljubljani, protestira proti pariški mirovni konferenci, ki kot popolnoma kapitalistično imperialistična institucija zmagovalcev odklanja ureditev mednarodnega delavskega varstva.

Dalje protestira kongres proti razpuščenju bosenskih bratskih organizacij, ker niso te krive, če so posamezniki dali takozvani povod za nastop oblasti, ter zahteva, da se razpuščene organizacije takoj zopet vzpostavijo, da nadaljujejo svojo socialno in kulturno misijo.

Za zvišanje prispevkov.

Glede na vedno naraščajoče agitacijske stroške, kakor tudi glede na neizogibne bodoče težke mezdne boje, ki bodo zahtevali ogromne finančne žrtve, priporoča

kongres vsem osrednjim društvom, da svoje članske tedenske prispevke primerno in po možnosti zvišajo, da se bojni sklad društev čimprej pomnoži do tiste višine, ki je potrebna za uspešno izvajanje mezdnih bojev.

Obenem priporoča kongres osrednjim društvom, da pri svoji agitaciji utrjujejo v društvenikih zavest, da strokovne organizacije niso nikakršna podporna društva, temveč bojovne organizacije, ki imajo nalogo delavski razred materialno in moralno osvoboditi iz suženjstva kapitalistične družbe.

Za mednarodnost in ujedinenje organizacij.

I.

Kongres strokovnih organizacij na Slovenskem ozemlju, razpravljajoč o bojovnih pomočkih in taktiki za boj proti organiziranemu mednarodnemu kapitalizmu v dosego čim ugodnejših pogojev za delavski razred v sedanji kapitalistični družbi, smatra, da je skorajšnja obnova strokovne mednarodne zveze neobhodno potrebna. Proti združenemu mednarodnemu kapitalizmu se more uspešno borovati le mednarodno v svojih razrednih strokovnih organizacijah združeni proletarijat.

Vsled tega izjavlja kongres, da razredno organizirani proletarijat na Slovenskem hoče tudi vbodoče ostati zvest mednarodni strokovni zvezi in pospeševati mednarodno solidarnost med našim delavstvom.

Kakor si želimo tesnejšega stika z razrednimi strokovnimi organizacijami vsega sveta — enako iskreno želimo ožjega stika z razredno organiziranim delavstvom v ostali Jugoslaviji.

Zaraditega kongres izjavlja, da stoji na stališču ujedinenja strokovnih organizacij v Jugoslaviji — ker le močna organizacija daje garancijo za uspešen boj proti kapitalizmu ter nalaga strokovni komisiji, da se pogaja s sindikalnim centralnim večem v Belgradu na podlagi ključkov, sprejetih na strokovnem kongresu v Belgradu.

Obstoječa osrednja društva naj bi se konstituirala v »Zveze« osrednjih strokovnih društev v Jugoslaviji ter si uredila v soglasju s centralno strokovno komisijo medsebojno razmerje glede prispevkov, podpor ter enakopravnost članov, kakor tudi glede bojnih pomočkov.

Kar se tiče forme organizacije, je kongres mnenja, da je obratna organizacija za uspešen boj najprimernejša, zaraditega sklene, da se mora na Slovenskem ozemlju ta forma organizacije strogo izvesti. Isto svetuje bratskim organizacijam v ostalih pokrajinah Jugoslavije, ter naj bi ta forma služila za podlago bodočemu ujedinenju.

II.

Strokovni kongres želi, da se spor med posameznimi socialističnimi stranka-

mi Jugoslavije čimprej povoljno reši, ker to zahteva interes jugoslovanskega proletarijata. Dokler se ta spor ne reši, kongres priporoča vsem organizacijam, da kljub tem pojavom ostanejo enotne.

Opravljalnik strokovne komisije.

1. Strokovna komisija je sestavljena iz vseh osrednjih strokovnih društev na slovenskem ozemlju, ki stoje na stališču razrednega boja.

Lokalne in separatne organizacije, ki so izven osrednjih društev, ne morejo pripadati strokovni komisiji; zaraditega so vse te točke opravljalnika obvezne samo za osrednja društva.

2. Naloge strokovne komisije so:

a) da podpira osrednja društva pri njihovem delu, pri gibanjih za izboljšanje gospodarskih in socialnih razmer organiziranega delavstva, kakor tudi da vodi agitacije ter da podpira slabejša osrednja društva, ki nimajo dovolj lastnih pomočkov v potrebi;

b) da obdržuje stalne zveze z vsemi včlanjenimi osrednjimi društvi;

c) da vodi statistiko članstva in meznega gibanja;

d) da zbira razne fonde za podpiranje potrebnih osrednjih društev v izrednih stavkinih primerih;

e) da je v stiku z vsemi socialno-političnimi institucijami, kakor z bolniškimi blagajnam, zavarovalnicami proti nezgodam, zavarovalnicami za brezposelnost, posredovalnicami za delo itd.

f) da ob koncu vsakega leta izda poročilo o stanju in delovanju osrednjih društev v svojem delokrogu;

g) nastavlja centralne in okrožne tajnike, urednike in upravnike ter druge potrebne nastavljenice strokovne komisije;

h) da izdaja strokovno glasilo ter brošure in tiskovine, ki se tičejo strokovnega gibanja ter socialno-političnih vprašanj;

i) da po potrebi kontrolira finančno poslovanje posameznih osrednjih društev in jim daje potrebna navodila.

3. Vsa osrednja društva prispevajo strokovni komisiji po tri vinarje za vsak plačani tedenski prispevek. Osrednja društva, ki imajo uveden mesečni prispevek, plačujejo od vsakega prispevka 12 vinarjev mesečno.

4. Osrednja društva so dolžna prispevati od strokovnega kongresa določen prispevek za solidaritetni sklad, kateremu upravlja strokovna komisija separatno račun vsakega osrednjega društva posebej. Iz tega fonda se sme podpirati osrednja društva, kadar se nahajajo v resnih stavkinih gibanjih in so njih finančni pomočki izčrpani.

O stanju tega sklada se poroča na tajni seji vsakega strokovnega kongresa.

5. Strokovni kongres se vrši vsako drugo leto. Po potrebi ali ako to zahteva dve tretjini osrednjih društev, se mora sklicati tudi izredni kongres.

Na kongres imajo pravico poslati osrednja društva na vsakih dvesto čla-

lov po eni ali zastopnika. Zastopnike imenujejo osrednja društva, ki poravnavafo tjanje tudi stroške.

Število zastopnikov se določa na podlagi števila strokovni komisiji plačanih prispevkov v prejšnjem letu.

Na kongresu imajo sedež in glas vsi člani strokovne komisije in uredniki strokovnih listov.

Kongres sklepa z navadno večino glasov.

Strokovna komisija se voli po tajnem glasovanju.

Predloge za strokovni kongres smejo staviti direktno le strokovna komisija in osrednja društva, ki morajo predloge izročiti vsaj 28 dni pred kongresom, da jih strokovna komisija 14 dni prej objavi v strokovnem listu.

Strokovni kongres ima pravico razpravljati in reševati vsa vprašanja, ki se tičejo strokovnih in socialno-političnih vprašanj in tem določati smer in taktiko.

Sklepi strokovnega kongresa so obvezni za vsa osrednja društva, ki pripadajo strokovni komisiji.

Kongres sklicuje strokovna komisija, ki ga mora vsaj 8 tednov prej razelastiti v strokovnem listu.

6. Strokovna komisija se voli na kongresu za dobo dveh let ter šteje 17 članov in 6 namestnikov, od katerih mora stanovati 11 članov in 3 namestniki v Ljubljani, kjer ima strokovna komisija svoj sedež.

Kontrolna komisija sestoji iz 5 članov in 3 namestnikov.

V primeru, da izstopi član iz strokovne komisije in nima več namestnika, sme vpoklicati strokovna komisija sporazumno z osrednjimi društvi, novega člana iz vrst načelstev osrednjih društev.

Člani strokovne komisije izvolijo med seboj predsednika in njegovega namestnika, tajnika in blagajnika.

Strokovna komisija ima svoje seje po potrebi. Plenarne seje, na katere se mora povabiti tudi zunanje člane, se vrše vsake tri mesece.

Dolžnosti osrednjih društev:

a) osrednja društva, ki so priključena strokovni komisiji na slovenskem ozemlju, so dolžna ravnati se po sklepih strokovnih kongresov in strokovne komisije, ako iste ne nasprotujejo sklepom strokovnih kongresov;

b) točno vsake tri mesece odračunati prispevke strokovni komisiji ter od kongresa določene prispevke za solidarnostni sklad;

c) poročati strokovni komisiji o stanju članstva, financah, o nameravanem mezdnem gibanju ter o uspehu istega.

Osrednja društva, ki bi vsled svoje nedisciplinirane ali svojega delovanja, ki nasprotuje sklepom strokovnega kongresa, bile izključene, kakor tudi tista osrednja društva, ki bi sama izstopila, izgube pravico do deleža iz solidarnostnega sklada.

Pravico za izključitev osrednjih društev iz strokovne komisije ima samo strokovni kongres z dvetretlinsko večino glasov.

Resolucija k IV. točki.

Kongres strokovnih organizacij v Sloveniji dne 8. in 9. junija 1919 v Ljubljani sklene glede kolektivnih pogodb naslednje:

1. Predpogoj za sklepanje kolektivnih pogodb je dobro disciplinirana organizacija med posameznimi strokovnimi zvezami; potrebna moralna kakor tudi materialna podpora, kar se podrobno določi s posebnim regulativom, ki ga naj izbere bodoča strokovna komisija.

2. Ustanoviti treba solidarnostni sklad, v kateri prispevajo vse organizacije; upravlja ga strokovna komisija. Visokost tega prispevka določi strokovna komisija.

3. Mezdna gibanja so vezana na regulativ posameznih zvez kakor tudi strokovne komisije, ako hočejo uživati v točkah I. in II. določene ugodnosti.

4. Strokovnim zvezam se priporoča sklepanje kolektivnih pogodb. V teh pogodbah je treba določiti delovni čas, delovne odmore in plače, dnevne ali pogojne, oziroma po možnosti tudi minimalne.

5. Pri določitvi plač treba natančno določiti, ali velja izplačilo v dinarjih ali v kronah. Kjer je le mogoče, naj se uveljavi dinarska valuta; ako se pa sklepa o kronski valuti, je treba določiti, da velja ob izpremembi valute 1 krona 1 dinar. Pogodbe naj bodo časovno neomejene.

6. O vsakem mezdnem gibanju, ki je bodisi napadalnega, bodisi obrambnega značaja, je pred pričetkom obvestiti strokovno komisijo, oziroma jo povabiti na posvet.

Delovno pravo. Socialna zakonodaja.

Vsprejemajoč minimalni program bernaške konference za podlago mednarodne delavske zakonodaje s stalne mednarodne strokovne komisije, zahtevamo prav posebno:

1. Vsa delavska zakonodaja v naši državi naj se čimprej izjednači in sicer po zakonih tistega dela države, ki ima tozadevno našim zahtevam najbolj odgovarjajoče zakone. Pri priliki izjednačenja, naj se ti zakoni izpopolne. Srbski zakon o radnjama naj se — pisмено izpopolnjen — takoj razširi na celo zemlje države.

2. Splošna in strokovna izobrazba delavca naj se dvigne na čim višjo stopnjo, zato tirjamo brezplačnega, vsakomur dostopnega občega in strokovnega šolstva.

3. Delavno, pogodbeno in varstveno pravo naj bo v temeljih za vse vrste delavcev jednako. Vsaka omejitev osebne svobode delavca glede priseljevanja in preseljevanja je nedopustna.

Posebno zahtevamo:

a) prepoved ženskega dela po noči in v obratih, kjer se vrši delo s strupl.

b) prepoved dela otrok do 15 let in 16 6 urno delo za mladostne od 15 do 18 let, v rudnikih in težkih obratih ne pred 16. letom,

c) odpravo delavskih knjižic,

d) uvedbo osemurnega delavnika, v najtežjih obratih tudi krajšega, 44 urnega nedeljskega počitka, letnega najmanj 8 dnevne dopusta,

e) minimalne mezde, ugotovljene po mezdni komisiji,

f) ureditev vajeniškega dela iz razmerja,

g) priznanje veljavnosti kolektivnih delavskih pogodb.

4. Zahtevamo koalicijsko svobodo v najširšem obsegu s pravico štrajka, ustanovitve delavskih zastopništev pri obratih, obligatoričnih posredovalnih uradov, delavskih zbornic, drž. delavskega statističnega urada in sosveta, državnih posredovalnic za delo, izpopolnitev obrtnega nadzorništva, raztegnitev pristojnosti obrtnih sodišč na vse delavce.

5. Ureditev invalidnega vprašanja z inv. kolonijami in domi, preskrbo za siročad potom konfiskacijo mrtvo ležečega kapitala.

6. Ureditev delavskega stanovanjskega vprašanja z državno pomočjo in pritegnitev podjetnikov.

8. Delavstvo je interesirano pri rešitve vprašanja agrarne reforme, ki naj se izvrši, ne da bi se razlaščenim dalala kaka odškodnina. Zemlja naj pride v last tistim,

ki je obdelujejo, tako, bo tudi prehrana delavskega ljudstva, kateri je posvečati največje brige, zasigurana.

8. Ministrstvo za socialno skrb naj se razširi v ministrstvo za delavske zadeve in soc. skrb.

9. Razširjanju strokovnih organizacij, ki naj soodločujejo pri zakonodaji o vseh delavskih in socialnih vprašanjih, velja naše prvo delo. Novo vstoplim treba podkrepiti razredno zavest in jih vzgajati k delavski solidarnosti.

Predlog kovinarjev glede popolne uvedbe strokovnega lista.

Predlagam tedaj, da naj upravništvo »Delavca« izvede natančno kontrolo v to svrhu, da dobi vsak strokovno organiziran delavec list, za katerega jamči njegova centrala, da bo tudi plačan, kakor je to pri kovinarjih upeljano.

Mihavec, Hlebš.

K predlogu glede povišanja naročnine za list, se je sprejel naslednji predlog sodr. Sitterja.

Kongres pooblašča novo komisijo, da v slučaju potrebnosti podraži komisija sama list za potrebno svoto ter da se danes glasovanje o povišanju opusti.

Sitter.

Predlog glede opustitve posebnega glasila za železničarje.

Organizaciji železničarjev priporoča kongres, da opuste list »Železničar« in ga spoje z »Delavcem«.

Predlog ss. Hlebša in Čobata.

Pooblašča se novo izvoljeno strokovno komisijo da ukrene vse potrebno da se čimprej kupi lastno tiskarno, za ta nakup prispevajo vsa osrednja društva in podružnice od vsacega prispevka po 10 vinarjev.

Delo kovinarjev.

Izvajanja sodruga F. Sveteka na poslovni seji odbora in zaupnikov kovinarske organizacije.

Čenjeni tovariši! Ko se poslavlja od nas predsednik sodrug Kolesa in prevzemam jaz kot njegov namestnik načelstvo kovinarske organizacije, je potrebno, da pregledamo naše dosedanje delo in se obenem ozremo na naloge, ki nas čakajo v bodočnosti. Delo, ki smo ga izvršili od avstrijskega poloma do danes, je fundament naše organizacije, in vsakdo, ki pozna razmere v našem društvu, mi bo pritrdil, da je ta fundament dovolj trden in zanesljiv, da si zgradimo na njem organizacijo upoštevano od nasprotnika, ki se bo bojevali in zmagovala. Ni mi potreba naglašati, da je bil sodrug V. Kolesa duša temu delu, ni treba, da ga ob slovesu hrupno hvalimo — izvršeno delo je najzgovornejše izpričevalo.

Ali sodrug, to kar smo storili do sedaj, to še ni vse, to je šele fundament.

Zavedati se moramo, da je ravno naša organizacija mogočen faktor za razvitek industrije v tej državi. Kakor si ne moremo misliti izvršitve kakega stroja brez kovinskih delavcev, tako tudi ne industrije brez strojev. Tega se moramo zavedati, in šele potem bomo vedeli prav ceniti našo organizacijo in kako treba uporabiti moč organizacije. Ni danes naša absolutna naloga, da se s podjetniki pripravimo za deset-vinarski pribitek mezde, temveč pripraviti se moramo, da ob sklepu miru, ko se bo pri nas začela razvijati industrija, za kar je dan pogot. ter bo pritisnila za zaslužkom masa tujega delavstva — do takrat moramo poskrbeti in omogočiti našim ljudem dovolj strokovne izobrazbe, toliko, da ne bodo zaradi pomanjkanja znanja ostajali samo delavci zadnjih vrst, temveč da bodo

zmožni prevzemati tudi vodilna mesta. Torej neobhodno potrebna nam je strokovna izobrazba in brez nje si tudi socializacije obratov misliti ne morem. Katera pota naj ukrenemo, da to čim hitreje in temeljiteje dosežemo, v to se ne spuščam, vendar pripominjam, da mi šola z visokega odra ne ugaja. To vprašanje se mi zdi eno najvažnejših in treba bo podvojiti delo na tem polju.

Bistvene važnosti za napredek našega društva in splošnosti je pa vprašanje obrtnega naraščanja. Z veseljem morem ugotoviti, da se naše organizacije zavečajo nujnosti in dalekosežnosti tega problema ali na prvi pogled se človeku dozdeva, da se nihče ne orientira v tej zmešnjavi ali vsaj, da večina sodrugov ne ve poti, kako privedi mladino na pot, s katere jo je spravila brutalnost vojne. Po vseh delavnicah in tovarnah opažam pri učencih, razen nekaj izjem, simptome, do sedaj še nepoznane čudne neskrbnosti in nezmiselne upornosti, kar bi najlažje označili z besedami »vojna bolezen«.

In v čast starejšim sodrugom moram konstatirati, da se prav dobro zavedajo, da tukaj treba vse kaj drugega nego pa lice. Da bo dober zgled starejših sodrugov o treznosti, močatosti in značajnosti v doglednem času pripomoget mladini na pravo pot, sem prepričan; ali kakor je bilo treba izrednih dogodkov, da je padla mladina do te stopnje demoralizacije, tako bo tudi treba izrednih pomočkov, da se zopet vrne k resnobi. Prvi pripomoček k temu bi bile dobre in moderne obrtonadaljevalne šole.

O tem se je pri nas že veliko govorilo, omenim naj le izvajanja obrtnega nadzornika sodruga inž. Štebija na mladinskem shodu meseca aprila v Ljubljani, kjer je razvijal prav lep program za obrtno-nadaljevalne šole, ki ga je tudi mladina prav simpatično pozdravljala. Ali za izvedbo tega bi bilo treba pomočkov in volje, in tega bo težko dobiti od tako v militarizem zaljubljenega vlade. Mislim, da je vsakdo prepričan, da se bo o tem moralo še mnogo govoriti in zato še več delati, — v zahvalo nam bo mladina okrasila naše vrste in s tem zasigurala bodočnost sebi in našemu delu.

Povišanje penzij pri bratovskih skladnicah.

Govora sodr. Čobala in Ant. Kristana v Narodnem predstavništvu dne 24. maja.

Poslanec sodr. Melhior Čobal je izjavil:

Gospodje narodni predstavniki! Pokojninski zavodi v Sloveniji, ki so se ozi-
votvorili pod imenom „bratovske sklad-
nice“, so ustanovljeni, oziroma njihova
pravila so sestavljena na podlagi zakona
iz leta 1889. Ta zakon je tako ozkosrčen,
da je že za tiste čase, ko so bile normal-
ne razmere, bila pokojnina, ki so jo iz-
plačevale te bratovske skladnice, neza-
dostna.

Bratovske skladnice, katerih imamo
v Sloveniji 10, imajo približno 16.000,
oziroma, če prištejemo še družinske
glane, okroglo 40.000 članov. Bratovske
skladnice imajo nekaj tisoč upokojencev
— rudarjev, vdov in sirot.

Pokojnine znašajo od 200 do 288 K
letno — v predlogi je neka pomota —
namreč ta, da znašajo pokojnine od 200
do 288 kron — ali pa da se izplača upra-
vičencem mesečno po 16 do 24 kron.
Vdove dobe eno tretjino te vsote, sirote
pa samo eno šestnajstinko. Samo po sebi
umevno je, da se s to pokojnino danes
ne more nihče preživljati, da niti ne more
plačati stanarino.

Prejeto s predlogom stare Avstrije so že
nekateri bratovske skladnice, oziroma
odborniki bratovskih skladnic napravili
vlogo na nadzorovalno oblast, to je vr-
hovni rudarski urad, da naj bi se dovo-
lilo preko onega zakona rudarjem, ki so
vpokojeni, oziroma vdovam in sirotam
nekaj draginjske doklade iz onih bratov-
skih skladnic. V stari Avstriji so se iz
onega fonda, ki ga je vlada dovoljevala
za siromašne sloje, dajala v raznih okra-
jih siromašnim slojem živila, to je pod-
pora v naturi. Ko pa je nastala naša Ju-
goslavija in je stara Avstrija razpadla, so
se cene življenjskim potrebščinam še po-
višale, odpadle so pa podpore in nastalo
je še večje siromaštvo, tako da umirajo
ljudje, ki so navezani na te podpore la-
kote. To traja že pet mesecev. Takoj v
začetku novembra se je napravila vnovič
vloga na vrhovni rudarski urad v Ljub-
ljani. Razni odborniki posameznih bra-
tovskih skladnic in sicer od največje
bratovske skladnice v Trbovljah, ki šteje
največ tisoč rudarjev in ima tudi več ti-
soč vpokojencev, so ponovno osebno in-
tervenirali, ali brez uspeha. Nikakega
odgovora ni bilo. Samoposebi umevno je,
da se zakon ne da čez noč preosnovati.
Razumljivo je, da tudi ni mogoče v krat-
kem času sestaviti takozvane matemati-
čne bilance. Nujno potrebno in tudi mo-
goče je pa, da se dovoli odborom bratov-
skih skladnic, da povišajo onim, ki dobi-
vajo tako nizko pokojnino, isto vsaj na
dvojno. To bi ne bilo veliko; vsaj se je
dala podobno tudi uradnikom draginjska
doklada; to so storile tudi zavarovalnice
proti nezgodam. Zato bi bilo to mogoče
storiti tudi pri bratovskih skladnicah.

Dovoljujem si torej staviti na gospo-
da ministra nastopni vprašnji: 1. Zakaj
se ne rešijo one prošnje in zakaj se ne
stori ničesar na razne osebne interven-
cije? 2. Ali je gospod minister voljan, na-
ročiti vrhovni rudarski oblasti v Ljublja-
ni, da to stori takoj in da se da pomoč
onim revnim slojem, ki sedaj umirajo?

Minister za šume in rude je odgo-
voril, da je interpelacijo poslal v izjavo
ministrstvu za socialno politiko oziroma
njegovemu poverjeništvu za socialno
skrb v Ljubljani, da mu le to stavi pri-
merne predloge oziroma, da le-to stori,
kar je potreba.

Sodr. Anton Kristan je izjavil:

Interpelacija tovariša Čobala se je
lotila stvari, ki je v resnici nujna in kjer
je tudi pomoč potrebna. Vsi veste, da so
se življenske razmere silno izpremenile
od časov, ko so bile normirane pokojnine
teh bratovskih skladnic in seve sploh vse
pokojnine. Največji reveži v tej vojni so
bili zato vpokojenci. Oni se niso mogli
nasloniti na nič drugega nego na pokoj-
nino, ki jim je bila dovoljena. Pri rudar-
skih vpokojencih je — zlasti v naših slo-
venskih krajih in v Dalmaciji — še druga
bolj nevarna stvar v ozadju, namreč to,
da imajo zadnje čase celo svoj nezgodni
zavod na Dunaju, ki še ni likvidiran in od
katerega zadnje čase ne morejo dobiti
sploh nobene pokojnine, ker je zveza z
Nemško Avstrijo pretrgana. Zato bi jaz
priporočal ministrstvu za rude in šume,
da bi se za stvar res zavzelo in da bi se
vsaj nekaj odredilo; veliko se, kakor je
gospod minister pripomnil, itak ne da na-
praviti. Kolikor je meni o tej zadevi zna-
no, bi se dalo kaj napraviti samo na ta
način, da bi ministrstvo dalo dovoljenje
rudarski okrajni oblasti, da odbori bra-
tovskih skladnic lahko povišajo za 200 ali
več odstotkov tiste male vsote, ki so jih
dosedaj izplačevali. To pa bi ministrstvo
lahko napravilo s posebno odredbo.

Gospod minister tega ni storil, ampak
je — kot je pripovedoval — predložil
stvar poverjeništvu za socialno politiko v
Ljubljani, česar bi pa ne bilo treba. Vsak
človek ve, da se z 200 kronami na leto se-
daj ne da živeti! Najenostavnejša pomoč
je le ta, da ministrstvo — kot sem rekel —
s posebno odredbo da navodilo rudarske-
mu glavarstvu v Ljubljani, naj dovoli od-
borom, da povišajo preskrbnine za kakih
200 ali več odstotkov. To se lahko na-
pravi z navadno odredbo, ki bi bila sicer
— recimo — protizakonita, a je nujno
potrebna. Denar je menda tukaj. Bratov-
ske skladnice imajo precej denarja. Po-
tom matematičnih bilanc ni bilo še mogo-
če sestaviti novih plačilnih nakazil. Izjem-
na naredba za zadnji kvinkvenji ne bi ve-
ljala samo za Slovenijo, ampak tudi za
Dalmacijo, za severiški rudnik in za po-
dobne rudniške revije.

Minister za šume in rude je izjavil na
govor sodr. Antona Kristana, da mu take
naredbe ni mogoče izdati, ker ne more
kršiti zakona. —

Sodrug Čobal je v zaključnem go-
voru povedal še to-le:

Gospodje narodni predstavniki! To,
kar pravi gospod minister, da ni mogoče
ustreči želji, ki jo vsebuje moja interpela-
cija, potem naredbe ali potom naročila
vrhovnemu rudarskemu uradu v Ljubljani
ne odgovarja dejstvom. Vse bratovske
skladnice so se namreč že davno izrekle
za to, da se pokojnine povišajo onim de-
lavcem, vdovam in sirotam, ki sedaj brez
podpore ne morejo živeti. Bratovske
skladnice so seveda postavljene na pod-
lagi onega zakona, čegar pravila in pokoj-
nine so se lahko vsakih 6 let preosnovale
na podlagi matematične bilance. Nikjer pa
ni rečeno v zakonu, da se to ne sme sto-
riti potom ministrske naredbe. Zato pri-
poročam, da gospod minister naroči po-
verjeništvu za socialno skrb v Ljubljani
ali pa rudarskemu glavarstvu za Slove-
nijo v Ljubljani, da izvrši to stvar, ker je
to nujno potrebno, ker delavcem, vdovam
in sirotam, ni mogoče živeti od podpor, ki
jih dobivajo.

Predlagam, da se preide na dnevni
red. (Odobreno.)

S tem se je prvič v našem Narodnem
predstavništvu razpravljalo o važni, ru-
darskih družin dotikajočih se stvari. Upa-
mo, da se doseže potreben uspeh. — Pri
razpravi o delavskem zavarovanju pa bo
seve treba temeljitega razgovora o pre-
uredbi celotnega rudarskega zavarova-
vanja.

Za ljudsko izobrazbo.

Razpis nagrad.

Dokrajna bolniška blagajna ljubljanska
razpisuje iz sklada za podpiranje akcij, ki
služijo neposredno ali posredno povzdigi
ljudskega zdravstva, ustanovljenega 1.
januarja 1917, troje priznalnih nagrad po
300 K, 200 K in 150 K za najboljše poljub-
ne spise:

1. o higijeni delavskih stanovanj;
2. o negi človeškega telesa in
3. o alkoholizmu, njegovem škodljivi-

vem vplivu na posameznika, na njegovo
družino in človeško družbo sploh.

Vsak spis mora obsegati eno tiskov-
no polo (16 brošurnih strani male oblike).

Razprava o delavskih stanovanjih
naj obdeluje, kakšni obodi stanovanje, če-
tudi skromno, kako in kdaj naj se snaži,
zračni itd.; dalje, kakšno bode pohištvo in
druga oprava, da bo stanovanje služilo
svojemu namenu. Preproge, tapete, zastori,
cvetlice in drugo zelenje, ali so potrebni
in s stališča higijene priporočljivi? Omeniti
je tudi slike in druge stenske in
sobne okraske.

Spis o negi človeškega telesa naj ob-
ravnavava, kakšna bodi obleka, perilo, lina-
na. Ali je vsejedno, kakšne barve je pe-
rilo, in ali je takozvano Jagrovo perilo
priporočljivo? Važni za ohranitev zdrav-
ja so dalje telovadba, izprehodi, izleti, tu-
ristika. K negi telesa spadajo tudi nega in
čistota ust, zob, nohtov, nog itd. itd. Kdaj
naj hodimo k počitku, kdaj vstajamo itd.

Spis o alkoholizmu obsegaj v glavnem:
moralni, fizični in gmotni vpliv alko-
holizma na pivca, njegove svojce in okolico,
na celokupni narod. Ali so javne točilnice
opojnih pijač absolutno potrebne? S čim
bi se jih dalo nadomestiti? Društva, čit-
alnice, klubi, zabave, veselice, plesne šole,
koncerti pri pognjenih mizah itd. Kdaj
začne človek piti in zakaj? Kaj žene del-
avca z doma v gostilno? Društva, ki po-
spešujejo alkoholizem itd. itd.

Tu so podane le glavne smernice, v
katerih naj se gibljejo spisi; piscem pa je
dano na prosto, da obravnavajo posamez-
ne predmete tako, kakor se jim zdi, da
bodo tvarino najbolj obdelali. Spisi mo-
rajo biti izvirna, samostojna dela; prevo-
di ali celo prepisi niso dovoljeni.

Piše naj se le na eno stran papirja,
ker se bo nagrajena dela po možnosti ob-
javila v tisku. Pod spisom pisec ne sme
navesti svoje pravo ime, marveč šifro, t. j.
kako izmišljeno ime (pseudonim). Pravo
ime z natančnim naslovom naj se napiše
na poseben listič, ki ga je dati v posebno
kuverto, označeno s pisateljevo šifro. To
kuverto je zalepljeno s spisom vred dati
v drugo večjo kuverto z naslovom:
Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.
Na vrhnjem robu kuverte je napisati:
»Konkurenčni spis«. Zadnji dan, ko mo-
rajo biti vsi spisi v rokah blagajne, je 30.
november 1919.

Vse pošiljatve bo odprla posebna ko-
misija, sestojeca iz zdravnikov, pisateljev
in zastopnikov blagajne. Priložene ku-
verte s pravnimi naslovi pošiljateljev ozi-
roma piscev se bodo odprle šele po oce-
nitvi spisov.

Poleg razpisane priznane nagrade iz-
plača blagajna vsakemu nagrajencu še
poseben pisateljski honorar, kakor ga do-
buje »Slovenska Matica« za znanstvene
spise. Nagrade in honorar se bodo izpla-
čali pred Božičem 1919. Imena nagrajen-
cev se bodo objavila.

Tekmovalci lahko pišejo razprave o
dveh ali vseh predmetih. Posameznik
more dobiti le eno nagrado, četudi bi imel
dva ali vsi njegovi spisi odobreni. Blagaj-
na si pridržuje lastniško pravico do vseh
doposlanih listov, ki jih sme objaviti v
celoti ali pa v izvlečku. Za v celoti ob-
javljene nenagrajene spise se plača nava-
den pisateljski honorar.

Tekme se morejo udeležiti delavci in
delavke slovenske narodnosti katerekoli
stroke in ne glede na to, če so člani bla-
gajne ali ne. Izključeni so: pisatelji in žur-
nalisti po poklicu, učenci in dijakci vseh
šol, javni uradniki, blagajniški nameščenci
ter oseba, ki so dovršile več kakor dru-
gi razred srednje ali tej enake šole.

Na manjše slovniške napake in štili-
stične hibe se ne bo oziralo; merodajna
za priznanje nagrade bo le vsebinska vred-
nost spisa, tehnika njegove sestave in na-
čin pripovedovanja.

Ker ima razpis namen, da vzbudi za-
nimanje za ljudsko zdravstvo in predmet-
no literaturo v najširših plasteh sloven-
skega naroda, je želeli, da prime kar naj-
več delavk in delavcev za pero in se ude-
leži tekme. V osvežitvev spomina in ojače-
nja duha se priporoča, da vsakdo prej
preštudira zadevno literaturo, če mu je
na razpoloženo. Časa je pol leta! Nihče, ki
misli, da bo opravil dobro, naj se ne stra-

ši; prime naj za pero, pa če mu je roka
še tako okorna!

Blagajna ima namen, če bo uspeh po-
voljen, akcijo nadaljevati in jo razširiti
tudi na razpise nagrad za poljubna dela
strokovnjakov; skušala bo po svojih mo-
čeh še na drug način pozanimati sloven-
skega delavca za najbolj važno panogo
našega življenja: za zdravstvo — in s
tem podvigniti splošno izobrazbo sloven-
skega naroda.

Društva in vsi, ki pridejo z delavci v
dotiko, se naprošajo, da opozore svoje
člane in delavce na ta razpis. Prosi se
tudi za predloge in nasvete k začetni akciji,
ki naj se pošljejo na naslov: Okrajna bol-
niška blagajna v Ljubljani.

Vsi listi, ki smatrajo akcijo za dobro,
se prosijo za ponatisk tega članka.

Dopisi.

Razmere v Loki pri Žusmu so tako
žalostne, da se človeku, ki pride v to do-
lino lasje jezijo. Delavci so tam tako slabo
plačani, da izgledajo, kakor bi bili že po
tri dni na mrtvaškem odru. Za nakup ži-
veža si ti siromaki zaslužiti ne morejo, o
obleki pa še govora ni, ker dobi delavec
z družino 60—80 K na teden. Otroci ho-
dijo na pol nagi, ker jim starši ne morejo
kupiti obleke. Žene so pa tako izmučene,
da hodijo le še kakor sence okoli, ker si
morajo obdelovati zemljo, če hočejo, da
od lakote ne umro. V aprovizaciji dobijo
delavci samo toliko, da je ime. S četr-
t kilograma moke na teden je izključeno
živeti. Če pa delavec slučajno zboli, kar
je vse lahko pri teh razmerah, pa glej ču-
do, ne dobiš nobenega živeža v aprovi-
zaciji, zato, ker ne delaš! Radovedni
smo le, če gospodje ravnatelji in posest-
niki tovarn tudi takrat nič ne jedo, ka-
dar so bolni. Najbolj žalostno je pa to,
da mladina nima nobene šole. Še poprej
v stari Avstriji je gospod ravnatelj raz-
širjal svojo nemško kulturo, sedaj v Jugo-
slaviji pa sploh nobene šole ni. Ubogi otro-
ci so primorani hoditi po eno uro daleč
v šolo in vedno v hrib! Sedaj je pa po-
slala Narodna vlada v Ljubljani nadzor-
nika tja, pa menda ta gospod tudi nima
nobenega srca za delavce, ker jim je dr-
žal zadnjič nagovor, pa od izboljšanja
plač ni prav nič omenil.

Domači pregled.

V strokovno komisijo so bili izvoljeni
na strokovnem kongresu ss.: V Ljubljani:
Brozovič, Hlebš, Firm, Kopač, Noyšak,
Nahtigal, Mihevc, Mlinar, Udovč, Zore,
Zupan; zunaj Ljubljane: Čobal, Holzinger,
Juhart, Kemperl, Marn, Ule. Namestniki
v Ljubljani: Kocjan, Kratochvil, Rejc; zu-
naj: Malovrh, Pečnik, Sitar. V kontrolo
v Ljubljani: Svetek, Tomc; zunaj: Ga-
brijel, Klenovšek, Španner; namestniki:
Bukovnik, Rotar, Vehovec. Kot člana se
smatrata po funkcijah ss.: Petejan in
Tokan. Na prvi seji se strokovna komi-
sija konstituirala ter takoj prične svoje
delo, in sicer v prvi vrsti glede ujedini-
nja s hrvaškimi in srbskimi organizaci-
jami ter glede socialne zakonodaje v naši
novi državi.

Ali naj bodo predelavci, pazniki in
uradniki člani naših organizacij? O tem
vprašanju se je razpravljalo na strokov-
nem kongresu na predlog s. Čobala, ker
so bili organizirani rudarji mnenja, da bi
bilo treba ločiti omenjene zaposlene od
izrečno delavskih organizacij. Kongres je
bil mnenja, da bi cepitev v obratih v več
organizacij le slabila organizacije. Je res-
nica, da imajo pazniki in uradniki neko-
liko drugačne naloge v obratu kakor de-

lavstvo, toda delavci in uslužbenci so
kljub temu in imajo v službenem razmerju
tiste interese kakor vsi drugi delavci.
Pazniki in uradniki morajo po svojem
službenem razmerju pospeševati produk-
cijo in paziti na red. Če to nalogo izvr-
šujejo vestno in napram delavcem pravi-
čno in dostojno, potem ni nobenega po-
voda, da bi jih organizacija odklanjala. V
nekaterih strokah, pri tiskarjih, knjigove-
zih, železničarjih na Hrvaškem so pred-
delavci in uradniki organizirani z delavci.
A kljub temu delajo organizacije dobro.
Seveda bi take ljudi, ki delajo očitno proti
delavstvu in organizaciji, naše organiza-
cije ne smele sprejemati, o čemer pa itak
lahko sklepajo posebej. Mi smo vsekakor
za tesno združitev uslužbencev v posa-
meznih obratih. Razentega pa imajo za-
sebni uradniki svoje lepo se razvijajoče
društvo, h kateremu uradništvo tudi lah-
ko pristopa. Nikakor pa ne priporočamo,
da bi snovali nove sporedne organizacije
v obratih posameznih strok, ker so ven-
dar interesi uslužbencev skupni.

Strokovne organizacije (krajevne
skupine, vplačevalnice itd.) se ponovno
opozarja na načrt zakona o reformi za-
varovanja delavcev za slučaj bolezni in
nezgode, ki ga je založila Zveza bolniških
blagajn v Ljubljani, Turjaški trg 4, I. nad-
stropje. Knjiga je zelo obširna in stane
zategadelj 20 K. Z naročbo je hiteti,
ker se je dalo natisniti le malo izvodov.
Vprašanje bolniškega in nezgodnega za-
varovanja delavcev je tako važno, da ne
sme biti ne ene strokovne organizacije,
ki bi se ne seznanila z omejeno zakon-
sko osnovo. Večje organizacije naj na-
roče po več izvodov.

Fotografija udeležencev na strokov-
nem kongresu. Vsi sodrugi in organiza-
cije, ki bi želeli fotografije strokovnega
kongresa, naj blagovolijo takoj, najkasne-
je pa do 20. t. m., poslati naročilo in napi-
čilo 10 K. Slike so lepe, velikost okoli
30:50 cm, ter bodo stale menda največ
15 K ali pa še ne. Naročila sprejema Stro-
kovno tajništvo (sodr. Ivan Tokan), Se-
lenburgova ulica 6, II. nadstr.

Državna posredovalnica za delo.
Podružnica za Ljubljano in okolico. V
preteklem tednu od 2. junija do 7. junija
1919 je iskalo delo 149 moških in 54 žen-
skih delavnih moči. Delodajalci so iskali
1278 moških in 56 ženskih delavnih mo-
či. Posredovanj se je izvršilo 96.

Pri vseh podružnicah »Državne po-
sredovalnice za delo« je od 1. januarja
1919 do 7. junija 1919. iskalo dela 7717
delavnih moči, delodajalci so pa iskali
6942 delavcev. Posredovanj se je izvr-
šilo v tem času 1818.

Delo iščejo: pisarn. moči (319), trg.
sotrudniki in sotrudnice (194), služki-
nje in kuharice (156), hišniki, pazniki,
poljski in tov. delavci in delavke, strojni
in navadni ključavničarji, ekonomski,
oskrbniki, železostrugarji, kovači, kur-
jači, strojniki, dninarice, predil. delavke,
mesarji, peki, mehaniki, uradne in trg.
sluge, hotel. sobarice, pleskarji, sob. sli-
karji, natakariji in točilci, čevljarji, brivci
itd.

V delo se sprejmejo: rudarji (900),
služkinje (100), težaki, hlapci, zidarji, te-
sarji, tov. delavci in delavke, mizarji,
konjski hlapci, čevlj. pomočniki, vajenci,
pisarniške moči šivilje za perilo in oble-
ko, strojniki, kurjači, konjski hlapci, us-
njarji itd.

Izkaz v izpremembah v stanju bol-
nikov v javnih in zasebnih bolnišnicah v
ozemlju Deželne vlade za Slovenijo v
letu 1918. Število bolnikov: Iz leta 1917.
je preostalo moških 1254, ženskih 422,
skupaj 1676; v letu 1918. sprejetih mo-
ških 16.204, ženskih 10.842, skup. 27.046.

Od teh je tekom leta umrlo moških 990, ženskih 784, skupaj 1774, koncem l. 1918. Je ostalo moških 730, ženskih 687, skupaj 1417. — Izkaz odpuščenih ali umrlih oskrbovancev: koze: 1 oseba umrla; trebušni tifus 171 odpuščenih, 22. umrlo; begavica: 41 oseb odpuščenih, 3. umrle; ošpice: 19 oseb odpuščenih; škrlatica: 94 odpuščenih, 9 umrlo; davica: 186 oseb odpuščenih, 31 umrlo; šen: 58 oseb odpuščenih, 3 umrle; Puerberalna infekcija: 6 oseb odpuščenih, 3 umrle; griža: 226 oseb odpuščenih, 98 umrlo; epidemčno otrpnenje tilnika: 3 osebe odpuščne; egiptovska očesna bolezen: 36 oseb odpuščenih; malarija: 131 oseb odpuščenih, 2 umrli; sifilis: 324 oseb odpuščenih, 6 umrlo; druge venerične spolne bolezni: 884 oseb odpuščenih, 1 umrlo; očesna blenoreja novorojencev: 26 odpuščenih; krupozna pljučnica: 189 oseb odpuščenih, 105 umrlo; pljučna jetika: 404 osebe odpuščene; 227 umrlo; tuberkuloza drugih organov in škrofuloza 1176 oseb odpuščenih, 55 umrlo; influenza: 505 oseb odpuščenih, 88 umrlo; druge kužne bolezni 261 oseb odpuščenih, 27 umrlo; alkoholizem: 8 oseb odpuščenih, 4 umrle; rak: 292 oseb odpuščenih, 63 umrlo; druge novotvorbe zlega značaja: 49 oseb odpuščenih, 9 umrlo; golša: 57 oseb odpuščenih, 1 umrlo; akutne bolezni dihal: 1362 oseb odpuščenih, 50 umrlo; akutne bolezni želodca in črevesa: 976 oseb odpuščenih, 25 umrlo; vnetje slepiča: 142 oseb odpuščenih, 7 umrlo; poškodbe izven obrtnih obratov: 2495 oseb odpuščenih, 61 umrlo; poškodbe v obrtnih obratih: 646 oseb odpuščenih, 11 umrlo; zastrupljenja v obrtnih obratih: 9 oseb odpuščenih, 4 umrle; duševne bolezni: 854 oseb odpuščenih, 17 umrlo; rahitida: 44 oseb odpuščenih, 2 umrli; garje: 1717 oseb odpuščenih; poškodbe v vojni: 2062 oseb odpuščenih, 95 umrlo; vse druge bolezni: 10.160 oseb odpuščenih, 738 umrlo; radi poroda sprejetih žensk 597 oseb odpuščenih, 8 umrlo.

Kdor mnogo sedi in se malo giblje, trpi mnogokrat na počasnosti črevesja in zamašenju. V tem slučaju naj se ne vzame nobeno mnogoštevilnih črevesje oslabujočih odvajalnih sredstev, marveč le Rhabarbara „Elsa“-kroglice. So najprijetnejše sigurno učinkujoče odvajalno sredstvo, odlikujejo jih tudi ženske in otroci. 6 škatlic stane samo 9 K 50 h. Dobijo se edino pristne pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 334 (Hrvat-sko). Naroči naj se obenem tudi Fellerjev „Elsa“-fluid. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici stane 19 kron.

Svetovni pregled.

Zastopniki ruske sovjetske vlade v Ameriki S. Nuorteva in A. Heller zastopnika ruskega narodnega gospodarskega in trgovinskega urada, sta dospela v Chicago, da aranžirata nakup živil, obleke in stroje za Rusijo. Heller je izjavil: „Pripravljeni smo, da prinesemo v Ameriko 200.000 dolarjev v zlatu, da plačamo z njimi produkte takoj, ko jih sprejmemo. Sovjetska Rusija bo za svojih 150.000.000 ljudi kupovala vse potrebščine potom narodnega ekonomskega urada. Rusija ima pripravljene kože, lan in druge produkte, da jih izvažajo, kakor hitro bodo ustavnjene trgovske zveze.

Nacionalno ščuvanje in hujskanje.

Fista bolezni, ki smo jo imeli v Avstriji pa tudi drugod pred vojno, se nada-

ljuje do skrajne meje. Osnovni smo državo, ki bo vsaj deloma obsegala jezikovno mešane narode, dasi le v ulomcih. Isto, kar se zgodi pri nas, se bo zgodilo tudi v naših sosednjih državah. Pri nas bo nekaj Italijanov, nekaj Nemcev, nekaj Madžarov in še druge manjše primesi na jugu. Nam se pač ni treba ozirati na jug, dovolj je, če pogledamo okolo sebe pa bomo videli, kako bodo prav slovenski ljudje razkosani na tri sosede: Nemce, Italijane in Madžare. Ta meja, ki jo nameravamo prirediti, nam bo odrezala več kot eno tretjino slovenskega naroda in bo s tem obsojen na narodno in politično smrt, če ne dobi primerne varstva. Tak je položaj, ne da bi hoteli zagovarjati to ali ono fanatično druhal. Jasno je tudi, da bodo morali državljani nove države, če hočejo urediti blagodejne razmere, živeti spravljivo, ker sicer se bo naše ljudstvo mesarilo med seboj kakor se je doslej.

Vse to seveda za nas v ožjem zmislu ni tako važno, ker smo socialisti in priznavamo kot svojo domeno delavski razred, po katerem bo mogoče nekoč uveljaviti socialistično družbo. Mi stojimo strogo na delavskem stališču. Vemo tudi, da se kapitalizem organizira mednarodno, če se tudi ustanovljajo narodne države, vemo, da more družabni red premeniti le delavstvo kot celota, ne pa na manjših teritorijih, ker ga sicer zadušijo meščansko tiranstvo.

Na Koroškem in Štajerskem imamo nekaj tisoč nemških organiziranih delavcev, ki imajo vzorne organizacije. Pa tudi po drugih delih države so raztreseni delavci tujih narodnosti, ki so pa sicer z nami enih misli, enega prepričanja. Te organizacije moramo pridobiti zase, z njimi se moramo združiti, ker so delavske, ker streme prav za temi nalogami, kakor mi. In s temi organizacijami proletarijata se bomo morali boriti za boljšo bodočnost, zakaj vsi proletarci se morajo združiti.

Če meščanske stranke delajo neumnosti, ki smešijo narod v veliki javnosti, ki so s svojo neumestno taktiko silno poslabšali položaj na zunan, ne smemo delati mi tako. Naša naloga je, da združujemo proletarijat, da se sporazumemo med seboj, ker vemo, da je le tako mogoče doseči moč proletarijata, ki bo potrebna v boju proti ogabnemu kapitalizmu.

Shodi.

Mezdno gibanje lesnih delavcev v Bistri. Dne 10. junija t. l. so organizirani delavci g. Franca Galeta v Bistri pri Vrhniki vložili zahtevo, da se jim zviša dnevna plača in uvede osemurni delovnik. Pri obravnavi se je sklenil med g. Galetom in Osrednjim društvom lesnih delavcev na slovenskem ozemlju naslednji dogovor: Vsem delavcem in delavkam zaposlenim pri g. Galetu se zvišajo dosedanje plače, in sicer onim, kateri so zaslužili do tega dogovora manj kot osem kron, dnevno za 55 odstotkov, onim, ki so zaslužili osem kron dnevno za 50 odstotkov, in onim ki so zaslužili nad osem kron dnevno pa za 45 odstot. Stanovanja, kurjavo, razsvetljavo ter dosedaj odkazano zemljišče za obdelavanje uživajo delavci in delavke brezplačno. Za delavce in delavke na žagi, se uvede osemurni delovnik. Čezurno delo se plača na podlagi povišane dnevne plače. Na dan pred Velikonočjo, na pustni dan, na dan pred Binkoštimi in na dan pred Božičem se dela samo pol dne, s celo dnevno plačo. Organizacijo in zaupnike se pripozna. Ta dogovor, ki je provizoričnega značaja, stopi v veljavo

dne 10. junija 1919. — Tovariši! S to pogodbo ste napravili prvi važen korak v izboljšanju svojih razmer. Ne pozabite nikdar, da sloga jači, nesloga tlači. Organizacija Vam mora biti odslej ponos, in poskrbeti morate, da pristopijo k njej tudi še drugi Vaši tovariši in tovarišice. Nikogar ne sme biti med Vami, ki ne bi bil član organizacije. V kratkem se bo vršil shod v Bistri, takrat pa se bomo natančno pogovorili o naših daljnih nalogah. Tovariši, na delo!

Obvestila:

Kočevje. J. P. Zadevo glede plačilnih razmer smo poslali v ureditev Uniji slovenskih rudarjev v Zagorje.

Društveni funkcionarii in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 24. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 16. tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 16. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

1000 delavcev

rudarjev za moderno urejen premogovnik v Vojvodini se **takoj** sprejme v delo pod zelo ugodnimi pogoji. Javiti se je samo osebno vsak ponedeljek popoldne v našem uradu v Ljubljani. Za dobro plačo, hrano in stanovanje je poskrbljeno, potni stroški se pa povrnejo. Odhod vsak torek zjutraj v skupnih transportih.

„Državna posredovalnica za delo“

Ljubljana, Gradišče.

Opr. št. 795 Ljubljana, dne 7. jun. 1919.

Svarilo

delavcem vseh kategorij.

Vsled neurejenih gospodarskih in prometnih prilik vlada v Beogradu in na ozemlju Kraljevine Srbije veliko pomikanje dela in nezaposlenost delavskih sil. Delavci vseh kategorij, ki hodijo brez izrecnega poziva v Beograd za delom, potrošijo vsled velike draginje v kratkem vse svoje prihranke in se izpostavljajo največji bedi.

Svarimo delavstvo vseh kategorij pred odhajanjem v Beograd ali v Srbijo, če nimajo delo nakazano od podružnice državne posredovalnice v Ljubljani, Mariboru ali Strnišču pri Ptuj.

Kdor se samolastno poda v Beograd ali v Srbijo ima nositi sam vse posledice

Elza je morda nek pri-
rednosti tako v zdrav-
stvenem kakor v dru-
štvnem oziru. Feller-
jeva pomada je ne-
škodljiva prečiščena
„Elza“ pomada za ob-
varovanje in negovanje
kože, odstrani nečistost
kože, ožeda prišče, brani
proti solnčarici,
solničnim pegam, bori,
razkavosti, velosti kože.
Lonček močnejše vrste
6 kron. Omot in poš-
tina se računa pose-
bej naj-
ceneje. **Na mesto sko-**
diljeva mila za lice

Fellerjevo Mlijno mlečno milo „Elza“, katero
je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote
in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše
in finejše za negovanje kože v današnjem
času si niti misli-
ti ne moremo. **Bojne lase** samo s Fellerje-
vo „Elza“ Tanohina pomada za rast las. Okrepi
kožo na glavi, preprečuje plešavost in pre-
zgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 K.
Omot in poštnina se ra-
čuna posebej najceneje. **Za vsakdanje nego-**

vanje telesa so Feller-
jeve „Elza“
toaletne pastilje za u-
mivanje telesa, otroške
kopeli, kakor za ustno
vodo itd. Cena kartonu
1 K 50 v. — **Š seboj**
raziti in povsod v žepu
nositi se more bol
nblažujoč, hladeč, o-
svežujoč Fellerjev „Elza“
mentolni migrenski črtik. V leseni cevki
1 K 50 v. Izvisten proti glavobolu in migreni,
rabi se tudi proti vbođljaju in ranitvi. **Voda**
za oči (collyrium) 2 K 50 v. **Kapljice proti**
zobobolu 2 K 50 v. **Pravi zagorski prsni**
sok proti kašlju steklenica 4 K. **Franc-**
covo žganje v stekl. 6 krona in 16 krona
Za želodec, prava švedska tinktura,
velika stekl. 10 krona balzam (melen) mala
steklenica 2 K
Kurja očesa
odstrani brez bo-
lečin Fellerjeva
turist. tinktura
„Elza“ (tekočina)
skupaj s čopi-
čem 3 K in turist.
obliž po 3 K in
1 K 50 v. **Proti**
potenju tele-
sa in nog je
Fellerjev „Elza“ prašek z vsipom 1 K 50 v.
Krmilni prašek za živino davno pozna-
ni se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poš-
tina se računa posebej in najceneje. Kdor
naroči več, mnogo prihrani. **Naročiti** je treba
pri lekarnarju **EVGENU V. FELLER, Stubi-**
čica, Elza trg št. 334 (Hrv. Zagorje).

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Francišanska ulica št. 6.

registrirana zbirnica z omejeno zvezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila
- za shode in veselice. -

LETNE ZAKLUČKE

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
- šur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nad-
stropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do
2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih
je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Kosenina Peter splošno zdravljenje	11	1/21	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10	1/21	Turjaški trg št. 4. Francišanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	11	3/12	Hilšerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1	3	Poljanska cesta 18.

Clani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico);
brez te ordinirajo zdravniki se v nujnih slučajih.
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnika, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne. S pritožbami se je obračati do na-
čelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Zaradi prepaha vlage in PREHLADA

nastale boli, tudi pri zastarelih, prsne bo-
lesti, težko dihanje, zbadanje v ramenih. boli
v ledjih in katar odpravlja Fellerjev
ELSA-FLUID
6 dvojnatih ali dve specialni stekl. 24 krona
Proti nedelavnosti črev, nerednega blatenja
itd. so dokazano že dobro delovali milo meh-
čajoči rabarbarni

Elsa-kroglice

6 škatlic 12 kron. Edino prave
pri lekarnarju Evgenu
V. Feller, Stubica, Elza trg
št. 334. (Hrv. Zagorje). Ovitok
in poštnina se priračunava
posebej, toda najceneje, torej
čim več se naroči ob enem,
tem več se prihrani. III

Miši, podgane, čenice, šurki in ves mrčes mora

poginiti, ako porablja moja
najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva.
Za podgane, miši in poljske miši K 1; za
šurke K 5; Osobito jaka tinktura za stenice
K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti
mrčesom K 2,50 in K 5; tinktura proti
ušem pri ljudeh K 3; mazilo za uši pri
živini K 2; prašek za uši v obleki in perilu
K 3; tinktura proti bolhe pri vseh K 1,50;
prašek proti pernini ušem K 2; tinktura
proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev.
rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. J. KEBEL, Zagreb 6,
Petriška ulica št. 3. III.

Cevlji tovarne Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro-, boks- in
lak-usnja z usnatimi podplati
se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi
podplati po K 85.— za moške,
K 78.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Naročajte in širite „Naprej!“

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za plete-
nje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler. Vozna
kolesa. Ceniki se dobe zastoni in franko.

IZURJENE KVALIFICIRANE

strojne ključavničarje, strugarje, livarje

sprejemajo

Strojne tovarne in livarne

v Ljubljani.